NEDERLANDS

Mondeling taalgebruik

KO	L4	L6
TE BEREIKEN OP POPULATIENIVEAU **De kleuters kunnen** 1.3.1 met aandacht luisteren. 1.3.2 gepast reageren op vragen en instructies. 1.3.3 vragen stellen om meer informatie te krijgen en om te controleren of ze de boodschap begrepen hebben. 1.3.4 op een voorgelezen verhaal reageren door voorspellingen te maken, vragen te stellen of verbanden te leggen met hun vakspecifieke kennis en voorkennis.	**De leerlingen kunnen** 1.3.1 expliciet vermelde informatie in teksten weergeven. 1.3.2 informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen. 1.3.3 verbanden leggen tussen teksten en hun vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.4 verwoorden hoe de auteur denkt over het onderwerp van de tekst. 1.3.5 verwoorden hoe een tekst aansluit bij het luisterdoel. 1.3.10 meningen met argumenten onderbouwen op basis van hun vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.14 doelgericht deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals dialoog, discussie en groepsgesprek en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: • inspelen op de inbreng van de gesprekspartner(s); • informatie, argument of mening in het gesprek inbrengen.	**De leerling kan** 1.3.1 expliciete en impliciete informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen. 1.3.2 verbanden leggen tussen teksten en zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.3 vergelijken hoe verschillende auteurs denken over eenzelfde onderwerp. 1.3.4 beoordelen hoe een tekst zijn/haar standpunt wel of niet beïnvloedt.

Luisterbegrip

Informatie selecteren en interpreteren

MD/GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn	2,5-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
KO 1.3.1	NL.103 NL.343 SV.024		NL.318		Luisteren aandachtig.									
KO 1.3.1	NL.439	NL.554	NL.319		Gebruiken non-verbale communicatie bij het luisteren. **MIA** *Non-verbale communicatie:* • blik gericht houden									

PBD-GO! verlopig goedgekeurd

					• blik van de leraar volgen • oogcontact maken • aandacht voor lichaamstaal, mimiek en stemgebruik van de spreker									
KO 1.3.4	LL.069	NL.477 NL.483	NL.320		Leiden de betekenis van mondelinge boodschappen af met behulp van de context. **MIA** *Context:* • visuele ondersteuning: boeken, prenten, concreet materiaal, presentatie, gebaren, mimiek • auditieve ondersteuning: stemgebruik, intonatie									
K0 1.3.2		NL.464	NL.321		Voeren enkelvoudige mondeling gegeven instructies uit.									
KO 1.3.2		NL.466	NL.322		Voeren meervoudige mondeling gegeven instructies uit.									
KO 1.3.2	NL.252 NL.439	NL.554	NL.323		Reageren op eenvoudige mondeling gestelde vragen. **MIA** *Reageren:* • verbaal • non-verbaal *Vragen:* • open vragen • gesloten vragen • denkstimulerende vragen									
KO 1.3.3	NL.428 NL.441 LL.069		NL.324		Formuleren vragen in functie van de luisteropdracht. **MIA** *Luisteropdracht:* • om meer informatie te krijgen • om na te gaan of ze de boodschap goed begrepen hebben									
L4 1.3.1	NL.070 NL.072		NL.325		Begrijpen in concrete luistersituaties expliciete boodschappen.									
L4 1.3.1	NL.072		NL.326		Leiden in concrete luistersituaties expliciete boodschappen af.									
L6 1.3.1	NL.082 NL.083 NL.331		NL.327		Begrijpen in concrete luistersituaties expliciete en impliciete boodschappen.									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

L6 1.3.1	NL.082 NL.083		NL.328		Leiden in concrete luistersituaties expliciete en impliciete informatie af. **Voorbeelden** *Impliciete boodschappen:* • Bij 'Ik heb het koud' wordt niet gezegd: 'Het zou fijn zijn als het raam gesloten werd.' • Bij 'Je hebt je best gedaan' wordt niet gezegd: 'Het resultaat is niet goed genoeg.'									
KO 1.3.4		NL.079 NL.352	NL.329		Leiden relaties en verbanden af bij een beluisterde tekst. **MIA** *Relaties en verbanden:* • oorzaak en gevolg • probleem en oplossing									
L4 1.3.2	NL.080	NL.354	NL.330		Leiden relaties en verbanden af bij expliciete informatie uit een beluisterde tekst. **MIA** *Relaties en verbanden:* • oorzaak en gevolg • probleem en oplossing • middel-doelrelatie • conclusie trekken: informatie uit de tekst combineren om tot een conclusie te komen									
L6 1.3.1	NL.080 NL.083 NL.327		NL.331		Leiden relaties en verbanden af bij expliciete en impliciete informatie uit een beluisterde tekst. **MIA** *Relaties en verbanden:* conclusie trekken: informatie uit de tekst combineren om tot een conclusie te komen									
Informatie kritisch verwerken														
MD/GO!	⚑	🔗	**Nr.**	E/B/G	**Leerlijn**	2,5-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
L4 1.3.10 L4 1.3.14	NL.090 NL.437		NL.332		Herkennen feiten en meningen. **MIA** *Herkennen:* in beluisterde teksten									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

					Te hanteren begrippen de mening, het feit									
L4 1.3.10 L4 1.3.14	NL.091 NL.438 BU.146		NL.333		Onderscheiden feiten en meningen. **MIA** *Onderscheiden:* in beluisterde teksten									
KO 1.3.4	NL.352	NL.084	NL.334		Maken verbindingen tijdens het beluisteren van teksten. **MIA** *Verbindingen:* • tussen de tekst en eigen ervaringen • tussen de tekst en vakspecifieke (voor)kennis									
L4 1.3.3 L6 1.3.2	NL.354	NL.085 NL.355	NL.335		Maken verbindingen tijdens het beluisteren van teksten. **MIA** *Verbindingen:* • tussen de tekst en eigen ervaringen voorkennis • tussen de tekst en vakspecifieke (voor)kennis • tussen passages uit de tekst									
L4 1.3.3 L6 1.3.2			NL.336		Reflecteren over de kennis die de beluisterde tekst opleverde.									
L4 1.3.2		NL.573	NL.337		Analyseren in luistersituaties factoren van het communicatiemodel. **MIA** *Analyseren:* • relatie tussen zender en ontvanger • houding van de zender ten opzichte van de ontvanger en omgekeerd **Te hanteren begrippen** communicatie, de zender, de ontvanger									
L4 1.3.2		NL.574	NL.338		Analyseren in luistersituaties factoren van het communicatiemodel. **MIA** *Analyseren:* • relatie tussen boodschap en kanaal • mening, feit **Te hanteren begrippen**									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

					de boodschap, het kanaal									
L4 1.3.4	NL.092		NL.339		Geven weer hoe een spreker over het onderwerp denkt.									
L6 1.3.1		NL.575	NL.340		Analyseren in concrete luistersituaties factoren van het communicatiemodel. **MIA** *Analyseren:* • het medium herkennen als drager van de boodschap • het kanaal herkennen als de weg waarlangs de boodschap wordt verspreid **Te hanteren begrippen** communicatie, het medium, het kanaal **Voorbeelden** *Communicatiemodel:* • via een persoonlijke gesprek (medium) een presentatie (kanaal) over een onderzoek geven • via een radiozender (medium) een reclameboodschap in een radiospot (kanaal) verspreiden									
L6 1.3.3	NL.096 BU.146		NL.341		Vergelijken hoe verschillende sprekers over eenzelfde onderwerp denken.									
L6 1.3.4	BU.146		NL.342		Reflecteren over hoe de spreker hun standpunt beïnvloedt.									

Het luisterproces sturen met behulp van strategieën

MD/GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn	2,5-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
					Sturings- en herstelstrategieën (metacognitief) bij luisteren									
KO 1.3.3	NL.103 NL.318		NL.343		Herkennen sturingsstrategieën in luistersituaties. **MIA** *Sturingsstrategieën:* • actualiseren van kennis en woordenschat • actief luisteren met behulp van luisterstrategieën									
KO 1.3.3	NL.104 LL.069		NL.344		Gebruiken sturingsstrategieën in luistersituaties.									
KO 1.3.3	NL.110		NL.345		Herkennen herstelstrategieën bij het luisteren. **MIA**									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

					Herstelstrategieën: controle van begrip door: • vragen om herhaling • vragen om verduidelijking • vragen om tempo of volume aan te passen								
KO 1.3.3	NL.111 LL.069		NL.346		Passen herstelstrategieën functioneel toe.								
KO 1.3.3	LL.068		NL.347		Tonen hun kennis van herstelstrategieën in verschillende contexten. **Voorbeelden** • Caleb leest een moeilijk woord voor tijdens het hoekenwerk, maar hapert halverwege het woord. Hij stopt even, kijkt naar het woord, spreekt het opnieuw maar trager uit en probeert het opnieuw. • Asher legt een spel uit aan haar groepje, maar merkt dat de anderen het niet begrijpen. Ze herformuleert haar uitleg, gebruikt voorbeelden en controleert of iedereen het nu wel begrijpt.								
L4 1.3.5	NL.105	LL.068	NL.348		Beschrijven sturingsstrategieën in luistersituaties. **MIA** *Sturingsstrategieën:* • luisterdoel bepalen • toepassen van herstelstrategieën • controle bereiken luisterdoel • actief luisteren door toepassen van luisterstrategieën • actualiseren van kennis en woordenschat								
L4 1.3.5 L6 1.3.2	NL.106	LL.069	NL.349		Passen sturingsstrategieën toe in luistersituaties.								
L4 1.3.5 L6 1.3.2	NL.107 LL.025		NL.350		Stemmen hun manier van luisteren af op het luisterdoel. **MIA** • Een variatie aan manieren van luisteren: globaal luisteren, intensief luisteren, kritisch luisteren, empatisch luisteren								
KO 1.3.3 L4 1.3.5 L6 1.3.2	LL.068		NL.351		Tonen hun kennis van sturingsstrategieën in verschillende contexten. **Voorbeelden** • Norah hoort de juf iets zeggen maar begrijpt het niet goed. Ze steekt haar hand op en vraagt: “Wil je het nog eens zeggen, maar trager alsjeblieft?”								

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

					• Isaac zit naast een klasgenoot die iets uitlegt over een spel, maar hij verstaat het niet goed. Hij vraagt: “Wat bedoel je precies met ‘kaart omdraaien’?”									
					Luisterstrategieën (cognitief)									
KO 1.3.4	NL.112 NL.329	LL.047	NL.352		Herkennen luisterstrategieën in luistersituaties. **MIA** *Luisterstrategieën:* • voorspellen • vragen stellen • visualiseren • verbinden									
KO 1.3.4	NL.113	LL.050	NL.353		Gebruiken luisterstrategieën in luistersituaties.									
L4 1.3.3	NL.114 NL.330	LL.048	NL.354		Beschrijven luisterstrategieën in luistersituaties. **MIA** *Luisterstrategieën:* • voorspellen • vragen stellen • visualiseren • verbinden • samenvatten • afleiden **Te hanteren begrippen** voorspellen, vragen stellen, visualiseren, verbinden, samenvatten, afleiden									
L4 1.3.3 L4 1.3.5 L6 1.3.2	NL.116	LL.050	NL.355		Passen luisterstrategieën toe in luistersituaties.									
L6 1.3.2	NL.117 LL.048 LL.049		NL.356		Selecteren luisterstrategieën in luistersituaties. **MIA** *Selecteren:* • Wanneer de luisterstrategie inzetten? • Waarom de luisterstrategie inzetten? • Welke luisterstrategie inzetten?									
L4 1.3.3 L4			NL.357		Tonen hun kennis van luisterstrategieën in verschillende contexten.									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

1.3.5 L6 1.3.2					**Voorbeelden** • Juf Linde toont de kleuters de kaft van het nieuwe boek dat ze gaat voorlezen. Daarop staat een grote vogel met zijn vleugel in een verband. Juf Linde vraagt de kleuters wat zij denken dat er zou kunnen gebeurd zijn met de vogel. De kleuters geven voorspellingen. Tijdens het lezen van het verhaal gaat juf Linde samen met de kleuters na of de voorspellingen overeenkomen met het verhaal. De kleuters sturen hun voorspellingen bij. • Er is een man met een blindengeleidehond naar de klas van Mika gekomen om uitleg te geven over hoe zo'n hond een blinde kan helpen. De kinderen stellen vragen om verduidelijking, of om nog meer te weten te komen.										

KO	**L4**	**L6**
De kleuters kunnen 1.3.5 verstaanbaar spreken met aandacht voor uitspraak van klanken, klankcombinaties en volume. 1.3.6 bij het spreken mededelende, vragende en samengestelde zinnen hanteren. 1.3.7 gedachten en gebeurtenissen formuleren met een aanzet tot volgorde en tonen hierbij een aanzet tot het gebruik van structuuraanduiders (verwijs-, verbindings- en signaalwoorden). 1.3.8 in een vertrouwde omgeving over een zelfgekozen onderwerp vertellen.	**De leerlingen kunnen** 1.3.6 voorafgaand aan het vertellen en presenteren inhoud verzamelen en structureren onder begeleiding. 1.3.7 verstaanbaar spreken met aandacht voor uitspraak van het Standaardnederlands en zinsaccent. 1.3.8 bij het spreken gepaste woordkeuze en correcte zinsconstructies gebruiken. 1.3.9 ideeën, gedachten en verworven inzichten samenhangend formuleren. 1.3.10 meningen met argumenten onderbouwen op basis van hun vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.11 bij het vertellen of presenteren afstemmen op het spreekdoel en het publiek. 1.3.12 bij het vertellen of presenteren gebruik maken van hulpmiddelen wanneer die de boodschap ondersteunen. 1.3.13 het spreken en presenteren op aanwijzing verbeteren.	**De leerling kan** 1.3.5 bij het spreken gepaste woordkeuze en complexere zinsconstructies gebruiken. 1.3.6 ideeën, gedachten en verworven inzichten gestructureerd formuleren. 1.3.7 meningen beargumenteren op basis van zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.8 voorafgaand aan het vertellen en presenteren inhoud verzamelen en structureren op basis van zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.9 bij het vertellen en presenteren een gepaste expressie en gepast register gebruiken.

Spreken, presenteren en vertellen

Vlot en vloeiend spreken

MD /GO !			Nr.	E/B/G	Leerlijn	2,5-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
					Verstaanbaarheid en expressie									

PBDGO! voorlopig goedgekeurd

KO 1.3.5			NL.358		Herkennen factoren voor verstaanbaar spreken. **MIA** *Factoren voor verstaanbaar spreken:* • verstaanbaar uitspreken van klanken en klankcombinaties • passend volume									
L4 1.3.7	NL.050 NL.515 NL.615		NL.359		Herkennen factoren voor verstaanbaar spreken. **MIA** *Factoren voor verstaanbaar spreken:* • correcte uitspraak van klanken en klankcombinaties • duidelijke articulatie									
L4 1.3.7	NL.052 NL.054 NL.515 NL.555 NL.616		NL.360		Herkennen factoren voor verstaanbaar spreken. **MIA** *Factoren voor verstaanbaar spreken:* • Standaardnederlands • gepaste klemtoon: zinsaccent en woordaccent • met een ondersteunende houding, passende gebaren en passende mimiek • met natuurlijkheid en emotionaliteit									
KO 1.3.5 L4 1.3.7	NL.050 NL.051 NL.053 NL.617		NL.361		Gebruiken hun kennis van verstaanbaar spreken bij het spreken, vertellen en presenteren. **Voorbeelden** *Spreken, vertellen en presenteren:* • een verhaal vertellen • een gedicht voordragen • een mop vertellen									
L4 1.3.1 1	NL.279 NL.451	NL.51 0	NL.362		Stemmen het spreken, presenteren en vertellen af op het spreekdoel en publiek. **MIA** *Afstemmen:* • expressie • taalregister: formeel en informeel **Voorbeelden** *Afstemmen van het spreken, presenteren en vertellen:* • Yari, Matteo en Dries nemen samen een luisterverhaal op. Het is een griezelig verhaal over spoken, skeletten en geesten. Om de enge sfeer in het verhaal te brengen, lezen de jongens expressief: ze fluisteren, laten stiltes vallen, vertellen dan heel luid om het luisterpubliek te doen schrikken, krijsen om angst uit te drukken… (expressie)									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

					• Het thema van de week is 'De aarde leeft'. In groepjes gaan de kinderen in allerlei teksten lezen over onderwerpen die bij het thema passen. Mandy en Soraya lezen een boek over een reiziger die een vulkaanuitbarsting meemaakt. Daarover maken ze een presentatie die ze gaan gebruiken in de klas. Daarbij komen vele vakspecifieke woorden aan bod. Tijdens hun presentatie leggen ze in hun eigen woorden aan de klasgenoten goed uit wat een krater, magma, lava… is. (register)									
L6 1.3.9	NL.054 NL.057 NL.621		NL.363		Gebruiken expressie bij het spreken, vertellen en presenteren.									
L6 1.3.9	NL.298 NL.451	NL.51 1	NL.364		Gebruiken een gepast register bij het spreken, vertellen en presenteren. **MIA** *Gepast register:* • formele taal • Informele taal									
L4 1.3.1 2		NL.55 4	NL.365		Gebruiken non-verbale communicatie om een boodschap te ondersteunen. **MIA** *Non-verbale communicatie:* lichaamstaal: oogcontact, lichaamshouding									
L4 1.3. 12	NL.052	NL.55 5	NL.366		Gebruiken non-verbale communicatie om een boodschap te ondersteunen. **MIA** *Non-verbale communicatie:* • mimiek • intonatie • lichaamstaal: oogcontact, lichaamshouding, gebaren									
					Formulering									
L4 1.3.9			NL.367		Herkennen factoren van begrijpelijk en gepast spreken. **MIA** *Factoren van begrijpelijk en gepast spreken:* • bij het onderwerp blijven									
L4 1.3.8 L4 1.3.9	NL.268 NL.314 NL.542 NL.543 NL.573 NL.574		NL.368		Herkennen factoren van begrijpelijk en gepast spreken. **MIA** *Factoren van begrijpelijk en gepast spreken:* • woordkeuze • correcte zinsconstructies • samenhang									
L6 1.3.5	NL.316 NL.317		NL.369		Herkennen factoren van begrijpelijk en gepast spreken.									

Pedagogisch verlopig goedgekeurd

PBD-GO!

L6 1.3.6	NL.548 NL.549 NL.567 NL.570 NL.574 NL.575				**MIA** *Factoren van begrijpelijk en gepast spreken:* • gepaste woordkeuze • complexere zinsconstructies • ideeën, gedachten en verworven inzichten gestructureerd formuleren									
KO 1.3.6 L4 1.3.8 L4 1.3.9 L6 1.3.5 L6 1.3.6			NL.370		Spreken begrijpelijk en gepast.									
KO 1.3.7			NL.371		Vertellen samenhangend over gedachten en gebeurtenissen. **MIA** *Samenhangend:* • met een aanzet tot volgorde • met een aanzet tot gebruik van structuuraanduiders (verwijs- en verbindingswoorden)									
L4 1.3.9	NL.137 NL.138 NL.314 NL.315 NL.391 NL.392		NL.372		Illustreren gestructureerd en samenhangend spreken. **MIA** *Gestructureerd en samenhangend:* • logische en gemakkelijk te volgen samenhang • verbanden duidelijk aangevend met gebruik van gepaste structuuraanduiders (verwijs-, signaal- en verbindingswoorden)									
L4 1.3.9 L6 1.3.6	NL.139 NL.140 NL.308 NL.311 NL.315 NL.392 NL.393		NL.373		Illustreren gestructureerd en samenhangend spreken. **MIA** *Gestructureerd en samenhangend spreken:* • logische en gemakkelijk te volgen samenhang • verbanden duidelijk aangevend met gebruik van gepaste structuuraanduiders (verwijs-, signaal- en verbindingswoorden) **Te hanteren begrippen** het begin, het midden, het slot									
L4 1.3.9 L6 1.3.6			NL.374		Spreken gestructureerd en samenhangend. **MIA** *Gestructureerd en samenhangend:*									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

PBD-GO!

					• logische en gemakkelijk te volgen samenhang • verbanden duidelijk aangevend met gebruik van gepaste structuuraanduiders (verwijs-, signaal- en verbindingswoorden)								
KO 1.3.7 L4 1.3.9 L6 1.3.6			NL.375		Reflecteren op factoren van verstaanbaar spreken in verschillende contexten.								
					Zinnen formuleren								
KO 1.3.6			NL.376		Formuleren mondeling korte zinnen met één of meer woorden.								
KO 1.3.6	NL.433		NL.377		Formuleren mondeling standaardzinnen. **MIA** *Standaardzinnen:* Veel voorkomende zinnen in veel voorkomende communicatieve situaties. **Voorbeelden** *Standaardzinnen:* • Hoe heet jij? • Tot morgen!								
KO 1.3.6	NL.390 NL.433		NL.378		Formuleren mondeling basiszinnen. **MIA** *Basiszinnen:* • met aandacht voor eenvoudige zinsconstructies • mededelende, vragende, enkelvoudige en eenvoudig samengestelde zinnen **Voorbeelden** *Basiszinnen:* • Fikri maakt een tekening. • Waar is het potlood? • Ik teken een huis en daarna kleur ik het. • Ik ben moe want ik heb veel gespeeld.								
L4 1.3.8	NL.368	NL.542	NL.379		Formuleren mondeling verschillende soorten zinnen. **MIA** *Soorten zinnen:* • enkelvoudige zinnen • de mededelende zin, de vragende zin, de uitroepende zin, de ontkennende zin, de gebiedende wijs								

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

L4 1.3.8	NL.368 NL.373	NL.543	NL.380		Formuleren mondeling verschillende soorten zinnen. **MIA** *Soorten zinnen:* • enkelvoudige zinnen • samengestelde zinnen: verbanden leggen met behulp van structuuraanduiders • de mededelende zin, de vragende zin, de uitroepende zin, de ontkennende zin, de gebiedende wijs									
L6 1.3.5	NL.369	NL.544	NL.381		Formuleren mondeling verschillende soorten zinnen. **MIA** *Soorten zinnen:* • enkelvoudige complexere zinnen • samengestelde zinnen: verbanden leggen met behulp van structuuraanduiders • de mededelende zin, de vragende zin, de uitroepende zin, de ontkennende zin, de gebiedende wijs									
L6 1.3.5	NL.369	NL.549	NL.382		Formuleren mondeling verschillende soorten zinnen. **MIA** *Soorten zinnen:* • enkelvoudige complexere zinnen • samengestelde complexere zinnen: verbanden leggen met behulp van structuuraanduiders • de mededelende zin, de vragende zin, de uitroepende zin, de ontkennende zin, de gebiedende wijs									
Spreekproces sturen met behulp van strategieën														
					Spreken voorbereiden									
L4 1.3.6 L6 1.3.8	LL.017 LL.032 LL.033 NL.271		NL.383		Illustreren stappen in het spreekproces. **MIA** *Stappen in het spreekproces:* • spreken voorbereiden • boodschap formuleren • reviseren • presenteren • reflecteren op het spreekproces									
L4 1.3.6 L6 1.3.8	NL.279 NL.280 IT.049 IT.052 IT.053		NL.384		Verzamelen inhoud voor hun spreektaak.* **Voorbeelden** *Verzamelen:*									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

					• Bedenken wat ze zelf al weten over het onderwerp en vullen hun kennis aan met informatie die de leerkracht aangeboden heeft. • Maken een woordenwolk of mindmap over het onderwerp waarover ze gaan spreken. **onder begeleiding*									
L4 1.3.6 L6 1.3.8	NL.274 NL.275 NL.277		NL.385		Selecteren een teksttype die het beste bij het spreekdoel past. **Voorbeelden** *Teksttype:* • een gedicht om te beschrijven hoe kleurrijke blaadjes van de boom in de herfst naar beneden dwarrelen • een interview om een klasgenoot te doen vertellen wat die zo geweldig vindt aan diens favoriete boek									
L4 1.3.6 L6 1.3.8	NL.279 NL.280 NL.281		NL.386		Geven de inhoud van hun spreektaak gestructureerd weer. **MIA** *Gestructureerd:* • volgens de best passende tekststructuur bij het teksttype past									
L4 1.3.10 L6 1.3.8	NL.437		NL.387		Verzamelen onderbouwende argumenten om hun standpunten en meningen te staven. **MIA** *Standpunten en meningen:* • op basis van voorkennis en vakspecifieke kennis									
L6 1.3.7 L6 1.3.8	NL.099 NL.420 NL.437		NL.388		Selecteren onderbouwende argumenten om hun standpunten en meningen te staven. **MIA** *Standpunten en meningen:* • op basis van voorkennis en vakspecifieke kennis									
					Boodschap formuleren									
KO 1.3.8	NL.285 NL.400		NL.389		Vertellen in een vertrouwde omgeving over een zelfgekozen onderwerp.									
KO 1.3.7 KO 1.3.8	NL.285	NL.361 NL.371 NL.378	NL.390		Vertellen begrijpelijk en samenhangend over een zelfgekozen onderwerp. **MIA** *Vertellen*: • met aandacht voor eenvoudige zinsconstructies • met een logische en gemakkelijk te volgen samenhang									
KO 1.3.7 L4 1.3.7	NL.119 NL.542	NL.361 NL.365	NL.391		Spreken begrijpelijk, gepast en samenhangend. **MIA**									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

L4 1.3.8 L4 1.3.9		NL.370 NL.374			*Spreken:* • in een variatie aan teksten • voor een publiek *Begrijpelijk, gepast en samenhangend:* • met aandacht voor goedgekozen woorden • met aandacht voor zinsconstructies die niet complexer zijn dan nodig • met aandacht voor Standaardnederlands en zinsaccent • met een logische en gemakkelijk te volgen samenhang									
L4 1.3.7 L4 1.3.8 L4 1.3.9	NL.119 NL.543	NL.361 NL.362 NL.366 NL.370 NL.374	NL.392		Spreken begrijpelijk, gepast en samenhangend. **MIA** *Spreken:* • in een variatie aan teksten • voor een publiek *Begrijpelijk, gepast en samenhangend:* • met aandacht voor goedgekozen woorden • met aandacht voor een gepaste woordkeuze • met aandacht voor zinsconstructies die niet complexer zijn dan nodig • met aandacht voor Standaardnederlands en zinsaccent • met aandacht voor correcte inhoud in het geval van informatieve en prescriptieve teksten • met aandacht voor onderbouwing bij meningen en standpunten in een gepast register • met een logische en gemakkelijk te volgen samenhang • Verbanden duidelijk aangevend met gebruik van verwijs- en verbindingswoorden									
L6 1.3.5 L6 1.3.6 L6 1.3.7 L6 1.3.9	NL.119 NL.544 NL.545	NL.363 NL.364 NL.370 NL.374	NL.393		Spreken begrijpelijk, gepast en samenhangend. **MIA** *Spreken:* • in een variatie aan teksten • voor een publiek *Begrijpelijk, gepast en samenhangend:* • met aandacht voor goedgekozen woorden. • met aandacht voor een gepaste woordkeuze. • met aandacht voor complexere zinsconstructies die duidelijk zijn voor de luisteraar • met aandacht voor Standaardnederlands en zinsaccent									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

					• met aandacht voor correcte inhoud in het geval van informatieve en prescriptieve teksten • met aandacht voor onderbouwing bij meningen en standpunten • in een gepast register • met een logische en gemakkelijk te volgen samenhang • verbanden duidelijk aangevend met gebruik van verwijs- en verbindingswoorden									
					Reviseren									
L4 1.3.1 3			NL.394		Herkennen fouten bij zichzelf tijdens het spreken. **MIA** *Fouten:* • fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen juist herhalen									
L4 1.3.1 3		LL.05 8	NL.395		Verbeteren zichzelf tijdens het spreken.									
L4 1.3.1 3			NL.396		Herkennen fouten bij zichzelf tijdens het spreken. **MIA** *Fouten:* • fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen • onduidelijke articulatie									
L4 1.3.1 3	NL.290	LL.05 8	NL.397		Verbeteren zichzelf tijdens het spreken. **MIA** *Verbeteren:* • fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen juist herhalen • de intonatie en klemtoon passend bij de gesproken tekst herhalen									
L4 1.3.1 3			NL.398		Herkennen fouten bij zichzelf tijdens het spreken. **MIA** *Fouten:* • fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen juist herhalen • de intonatie en klemtoon passend bij de gesproken tekst herhalen • een opbouw, gedachtegang of redenering herformuleren in functie van het begrip en de samenhang									
L4 1.3.1 3		LL.05 8	NL.399		Verbeteren zichzelf tijdens het spreken. **MIA** *Verbeteren:* • fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen juist herhalen • de intonatie en klemtoon passend bij de gesproken tekst herhalen									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

					• een opbouw, gedachtegang of redenering herformuleren in functie van het begrip en de samenhang									
					Presenteren en vertellen									
KO 1.3.8		NL.389 NL.412	NL.400		Vertellen in de klas. **MIA** *Vertellen:* • over ervaringen vanuit de eigen leefwereld en de klas- en schoolomgeving • over een plan van aanpak									
L4 1.3.9			NL.401		Presenteren* aan een bekend publiek. **MIA** *Presenteren:* • beschrijven van een voorwerp, persoon, dier of plaats • verslag uitbrengen over een ervaring of beleving • instructie geven over een plan van aanpak (uitleggen hoe je iets moet doen) • een mededeling doen ** presenteren of vertellen*									
L4 1.3.9 L4 1.3.10			NL.402		Presenteren* aan een bekend publiek. **MIA** *Presenteren:* • verslag uitbrengen over een leeractiviteit • verzamelde informatie over een persoonlijk interesseveld uiteenzetten • een beschrijving geven • een mededeling of aankondiging doen • een anekdote vertellen • een mening formuleren ** presenteren of vertellen*									
L6 1.3.6 L6 1.3.7			NL.403		Presenteren* aan een bekend en onbekend publiek. **MIA** *Presenteren:* • inzichten en besluit van een eerder gevoerd onderzoek delen • een mening uiteenzetten en beargumenteren • een oproep tot actievoeren • informatie, verzameld uit verschillende bronnen delen ** presenteren of vertellen*									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

L4 1.3.1 2			NL.404		Gebruiken hulpmiddelen bij het presenteren* wanneer die de boodschap ondersteunen. **MIA** *Hulpmiddelen:* • concreet materiaal • afbeeldingen ** presenteren of vertellen*									
L4 1.3.1 2	IT.042 IT.043		NL.405		Gebruiken hulpmiddelen bij mondeling presenteren*. **MIA** *Hulpmiddelen:* • concreet materiaal • afbeeldingen • digitale hulpmiddelen zoals presentatiesoftware ** presenteren of vertellen*									
					Reflecteren op het spreekproces									
	LL.052		NL.406		Reflecteren over het eigen spreekproces. **MIA** *Eigen spreekproces:* • de formulering van de boodschap tijdens het spreken • de presentatie bij het spreken									
		LL.053	NL.407		Reflecteren over het eigen spreekproces. **MIA** *Eigen spreekproces:* • de voorbereiding voor het spreken • de keuze van het teksttype in functie van de boodschap en het publiek/ de ontvanger • de formulering van de boodschap tijdens het spreken • het eventuele reviseren of verbeteren tijdens het spreken • de presentatie bij het spreken									
	NL.360 NL.362 NL.366 NL.368 NL.369 NL.372 NL.373		NL.408		Illustreren kenmerken van een spreekstijl. **MIA** *Kenmerken van een spreekstijl:* • verstaanbaarheid • het gebruik van lichaamstaal • expressie • taalregister									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

			NL.409		Reflecteren over de eigen spreekstijl en die van anderen. **MIA** *Spreekstijl:* • verstaanbaarheid • het gebruik van lichaamstaal • expressie • taalregister									
			NL.410		Reflecteren over de eigen spreekstijl en die van anderen. **MIA** *Spreekstijl:* • verstaanbaarheid • het gebruik van lichaamstaal • expressie • taalregister • taalgebruik: complexiteit van zinnen, rijkdom van de woordenschat, breedvoerig of beknopt									
		LL.049	NL.411		Reflecteren over de boodschap van de spreker(s). **MIA** *Reflecteren:* Gebruik makend van gespreksstrategieën: • zich relevante zaken afvragen en vragen stellen • verbindingen zoeken tussen wat deelnemers zeggen									

KO	L4	L6
De kleuters kunnen 1.3.9 actief deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals kringgesprekken, samen spelen, gesprekken met gekende volwassenen en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: • op een gepaste manier het woord nemen en vragen; • elkaar laten uitspreken; • inspelen op wat anderen zeggen; • standaardformules gebruiken bij het groeten, aanspreken, bedanken en vragen.	**De leerlingen kunnen** 1.3.14 doelgericht deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals dialoog, discussie en groepsgesprek en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: • inspelen op de inbreng van de gesprekspartner(s); • informatie, argument of mening in het gesprek inbrengen.	**De leerling kan** 1.3.10 doelgericht en genuanceerd deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals dialoog, discussie en groepsgesprek en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: • voortbouwen op andermans ideeën; • verbanden leggen tussen verschillende standpunten; • argumenten bevragen en nuanceren; • met ondersteuning tot een conclusie komen.

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

Mondelinge interactievaardigheden

Variatie aan mondelinge interactievormen

MD /GO !			Nr.	E/B/G	Leerlijn	2,5-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
KO 1.3.9	NL.318 NL.389 NL.400 NL.603	NL.426 NL.439	NL.412		Voeren gesprekken. **MIA** *Gesprekken:* mondelinge interactievormen • rechtstreeks aansluitend bij de plaats, tijd en situatie waarin ze plaatsvinden • los van de zichtbare werkelijkheid **Voorbeelden** *Gesprekken:* • De kleuters bekijken samen met de leerkracht een apparaat (technisch systeem) en bespreken hoe het zou kunnen werken. (plaats, tijd en situatie) • Jonas vertelt over een bezoek dat hij samen met zijn ouders bracht aan hun grootouders in het rusthuis. (los van de zichtbare werkelijkheid)									
L4 1.3.14	NL.604 SV.026 SV.029	NL.429	NL.413		Participeren aan gesprekken. **MIA** *Participeren:* • doelgericht luisteren, spreken en non-verbaal reageren in het gesprek *Gesprekken:* mondelinge interactievormen • kringgesprek • onderwijsleergesprek • gesprek om informatie te geven of te vragen • dialoog • gesprekken in kleine groepen									
L4 1.3.14	SV.026 SV.029 NL.605	NL.430	NL.414		Participeren aan gesprekken. **MIA** *Participeren:* • doelgericht luisteren, spreken en non-verbaal reageren in het gesprek *Gesprekken:* mondelinge interactievormen									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

					• onderwijsleergesprek • gesprek om informatie te geven of te vragen • dialoog • groepsgesprek • discussie									
L6 1.3.1 0	SV.029 NL.605	SV.027 NL.431	NL.415		Participeren aan gesprekken. **MIA** *Participeren:* • Doelgericht en genuanceerd luisteren, spreken en non-verbaal reageren in het gesprek *Gesprekken:* mondelinge interactievormen • onderwijsleergesprek • gesprek om informatie te geven of te vragen • dialoog • groepsgesprek • discussie									
Deelnemen aan discussie en overleg														
MD /GO !	⚑	🔗	**Nr.**	E/B/G	**Leerlijn**	2,5-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
KO 1.3.9 L4 1.3.1 4	NL.447 BU.148	LL.087	NL.416		Gaan met elkaar in gesprek om te onderhandelen. **MIA** *Onderhandelen:* • over het plan van aanpak bij een groepsactiviteit • over de oplossingsstrategie bij problemen									
L4 1.3.1 4	NL.447 BU.148	LL087	NL.417		Gaan met elkaar in gesprek om te onderhandelen. **MIA** *Onderhandelen:* • over het plan van aanpak bij een groepsactiviteit • over de taakverdeling bij een groepsactiviteit • over de oplossingsstrategie bij problemen									
L4 1.3.1 4	NL.447		NL.418		Gaan met elkaar in gesprek om afspraken te maken.									
L6 1.3.1 0	BU.148	LL.090	NL.419		Voeren probleemoplossende gesprekken.									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

L6 1.3.10	NL.388 NL.436		NL.420		Geven in een gesprek argumenten om de eigen mening te staven en een andere mening te ontkrachten.									
L6 1.3.10			NL.421		Gebruiken vragen in een discussie om verduidelijking van de standpunten te krijgen.									
L6 1.3.10			NL.422		Vergelijken in een discussie argumenten en tegenargumenten.									
L6 1.3.10			NL.423		Formuleren een conclusie bij een discussie.* **onder begeleiding*									
L6 1.3.10			NL.424		Sturen in een discussie argumenten, het eigen standpunt of de eigen mening bij.									
L6 1.3.10			NL.425		Geven in een discussie argumenten om de overtuiging van de anderen te veranderen.									
Informatie uitwisselen														
MD /GO !	⚑	🔗	**Nr.**	**E/B/G**	**Leerlijn**	2,5-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
KO 1.3.9		NL.412 NL.439	NL.426		Participeren spontaan aan gesprekken om persoonlijke ervaringen uit te wisselen.									
KO 1.3.9	NL.378 NL.379	LL.043 LL.046	NL.427		Gebruiken in een gesprek vraagzinnen om hulp te vragen.									
KO 1.3.9	NL.324 NL.378 SV.024 SV.025	LL.046	NL.428		Gebruiken in een gesprek vragen om de gewenste informatie te bekomen. **MIA** *Informatie:* • een behandeld onderwerp binnen de verschillende leergebieden *Vraagsoorten:* • gesloten vragen • open vragen									
L4 1.3.14		NL.416	NL.429		Gebruiken in een gesprek vragen om de gewenste informatie te bekomen. **MIA** *Informatie:* • een behandeld onderwerp binnen de verschillende leergebieden *Vraagsoorten:* • gesloten vragen • open vragen • meerkeuzevragen									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

L4 1.3.1 4	LL.048	NL.414	NL.430		Gebruiken in een gesprek verschillende vraagsoorten om informatie in te winnen. **MIA** *Vraagsoorten:* • gesloten vragen • open vragen • reflectieve vragen									
L6 1.3.1 0	LL.049	NL.415	NL.431		Gebruiken in een gesprek verschillende vraagsoorten om informatie in te winnen. **MIA** *Vraagsoorten:* • kritische vragen • hypothetische vragen • controlevragen									
L4 1.3.1 4 L6 1.3.1 0			NL.432		Tonen hun kennis over het stellen van vragen in verschillende contexten. **Voorbeelden** • Ezra bladert in een informatief boek over vulkanen en zegt: “Hoe ontstaat lava eigenlijk?” • Micah bouwt samen met klasgenoten een bouwwerk voor een project en vraagt: “Wie wil de toren bouwen en wie maakt de brug?”									
	LL.049	NL.415	NL.433		Gebruiken gerichte vragen om de gewenste informatie te bekomen. **MIA** *Gerichte vragen:* • aan leeftijdsgenoten en bekende volwassenen									
	LL.049	NL.415	NL.434		Gebruiken vragen in een gesprek om meer informatie te winnen. **MIA** *Gebruiken:* • stellen van vragen en verder doorvragen									
L4 1.3.1 4		NL.413	NL.435		Gaan met elkaar in gesprek om gedachten uit te wisselen. **Voorbeelden** *Gedachten uitwisselen:* • over eigen werk, groepsactiviteiten, (voor)gelezen boeken, actualiteit, media									
L4 1.3.1 4 L6 1.3.1 0	NL.414 NL.415		NL.436		Gaan met elkaar in gesprek over hun eigen en elkaars mening. **Voorbeelden** *Eigen en elkaars mening:*									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

					• over eigen werk, over andermans werk, ervaringen bij leeractiviteiten, gelezen boeken, actualiteit, media									
L4 1.3.14 L6 1.3.10	NL.090 SV.047	NL.332	NL.437		Herkennen feiten en meningen in gesprekssituaties. **Te hanteren begrippen** de mening, het feit									
L4 1.3.14 L6 1.3.10	NL.091	NL.333	NL.438		Onderscheiden feiten en meningen in gesprekssituaties.									
Gespreksconventies														
MD/ GO!			**Nr.**	**E/B/G**	**Leerlijn**	2,5-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
KO 1.3.9	NL.319 NL.323	NL.412 NL.426	NL.439		Participeren actief aan een gesprek. **MIA** *Actief:* • de blik gericht houden op de gesprekspartners • non-verbaal reageren • verbaal reageren									
KO 1.3.9			NL.440		Zetten een volgehouden aandachtspanne in bij het voeren van gesprekken.									
KO 1.3.9	NL.324 NL.377	NL.378	NL.441		Gebruiken standaardzinnen, basiszinnen en vraagzinnen in een gesprek. **MIA** *Standaardzinnen, basiszinnen en vraagzinnen:* • bij het groeten • bij het aanspreken • bij het bedanken • bij vragen **Voorbeelden** *Groeten:* • Goeiemorgen juf/meester. • Tot morgen juf/meester. *Aanspreken:* • Dag meneer/mevrouw directeur, dit is voor u. • Yoshi, mag ik met jou meespelen? *Bedanken:*									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

					• Dankjewel, Lize. • Dat is lief, dankjewel. *Vragen:* • Wie weet dat? • Hoe doe je dat?									
KO 1.3.9	SV.024	LL.001	NL.442		Herkennen gespreksconventies. **MIA** *Gespreksconventies:* • op een gepaste manier het woord nemen of vragen • elkaar laten uitspreken									
KO 1.3.9	SV.025 NL.318	LL.001	NL.443		Gebruiken gespreksconventies. **MIA** *Gespreksconventies:* • op een gepaste manier het woord nemen of vragen • elkaar laten uitspreken									
KO 1.3.9	NL.318		NL.444		Herkennen gespreksconventies. **MIA** *Gespreksconventies:* • inspelen op wat anderen zeggen									
KO 1.3.9	NL.318		NL.445		Gebruiken gespreksconventies. **MIA** *Gespreksconventies:* • inspelen op wat anderen zeggen									
L4 1.3.1 4	SV.026		NL.446		Illustreren gespreksconventies. **MIA** *Gespreksconventies:* • elkaar laten uitspreken • op een gepaste manier het woord vragen of nemen • inspelen op de inbreng van de gesprekspartner • elkaars inbreng waarderen									
L4 1.3.1 4	LL.002 SV.029		NL.447		Passen gespreksconventies toe. **MIA** *Gespreksconventies:* • elkaar laten uitspreken									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

					• op een gepaste manier het woord vragen of nemen • inspelen op de inbreng van de gesprekspartner • elkaars inbreng waarderen									
L4 1.3.1 4	SV.029		NL.448		Voeren samenhangende gesprekken die ze gaande houden door in te spelen op de inbreng van de ander. **MIA** *Inspelen op de inbreng van de ander:* • antwoorden in volzinnen op vragen • brengen argumenten, meningen en nieuwe informatie in die aansluiten bij het gespreksonderwerp.									
L4 1.3.1 4 L6 1.3.1 0			NL.449		Houden in een gesprek de gesprekslijn vast.									
L4 1.3.1 4 L6 1.3.1 0	SV.030		NL.450		Passen de rol van gespreksleider toe. **MIA** *Rol van de gespreksleider:* • rekening houdend met beurtwisseling									
L6 1.3.1 0	SV.029		NL.451		Voeren samenhangende gesprekken die ze gaande houden door in te spelen op de inbreng van de ander. **MIA** *Inspelen op de inbreng van de ander:* • bouwen verder op andermans ideeën • bevragen argumenten die aansluiten bij het gespreksonderwerp • nuanceren argumenten die aansluiten bij het gespreksonderwerp • legen verbanden tussen verschillende standpunten • komen tot een conclusie* *met ondersteuning*									
			NL.452		Illustreren het passend afronden van een gesprek. **Voorbeelden** *Passend afronden van een gesprek:* • het gesprek samenvatten, waardering uiten, vooruitblikken, een reflectie geven									
			NL.453		Ronden een gesprek passend af.									
L4 1.3.1 4	SV.029		NL.454		Houden rekening met wat gesprekspartners weten.									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd

					Voorbeelden *Rekening houden met wat gesprekspartners weten:* • Niet nodeloos herhalen van informatie die al gekend of geweten is, iedereen weet dat de school niet open is op zaterdag en zondag. • Geven aanvullende informatie die nodig is om het gesprek te volgen, leggen uit dat een 'glitch' een fout of storing in een computerspel is.									
L4 1.3.1 4	NL.362 NL.364 NL.510 NL.511		NL.455		Stemmen luister- en spreekstijl af op verschillende situaties. **MIA** *Spreekstijlen:* • formeel en informeel taalgebruik • spreektempo, volume en woordgebruik aangepast aan het publiek									
L4 1.3.1 4		BU.124	NL.456		Tonen open te staan voor elkaars meningen en standpunten.									
L6 1.3.1 0	SV.047		NL.457		Reageren gepast als de gesprekspartner anders reageert of denkt. **MIA** *Gepast:* • aanvaarden dat de ander anders reageert dan verwacht • de ander de vrijheid gunnen om de vragen, onderwerpen… aan te nemen, te weigeren of te twijfelen									
KO 1.3.9 L4 1.3.1 4 L6 1.3.1 0		LL.069	NL.458		Reflecteren over de gesprekconventies die ze gebruikt hebben.									
L4 1.3.1 4 L6 1.3.1 0	LL.052 LL.053 LL.054		NL.459		Reflecteren over gevoerde gesprekken. **Voorbeelden** *Reflecteren over:* • Wat ging er goed in het gesprek? • Wat zou je anders doen de volgende keer? • Op welke manier liet je merken dat je de ander begreep? • Heb je je mening duidelijk kunnen overbrengen? • Was mijn uitleg duidelijk voor de ander? Hoe weet ik dat? • Waren mijn argumenten sterk genoeg, en hoe had ik die nog sterker kunnen maken? • Hoe heb ik mijn non-verbale communicatie ingezet om het gesprek te ondersteunen?									

PBD-GO! voorlopig goedgekeurd